

Livs historie af Søren Mathiasen Mørk

Skrevet af Søren's døtre, Cleone M. Bowes & Verda M. Newman.

Arkivmateriale oversat af Inge Johansen.

Søren Mathiasen Mørk blev født den 27. november 1871 i Udbyover Randers, Danmark, søn af gårdmand Mathias Jørgensen Mørk og hustru Ane Katrine Jacobsen. Han var det femte barn og den første søn. Han havde 4 ældre søstre. Tre brødre og fire søstre døde som spædbørn.

Far startede i skole, da han var fire år gammel og var en god elev. Han tog eksamen fra ottende klasse, da han var fjorten. Hans far var en bonde og mælkeemand, han arbejdede på gården med sin far og sin bedstefar efter skolen. Da han var seksten år, druknede hans far. Han og hans to ældre søstre hjalp derefter deres mor med gårdens arbejde og de lavede smør som de solgte. De havde en mand ved navn Carl Sørensen, der arbejdede for dem på gården.

Det var i denne tid, at nogle Mormon-missionærer besøgte deres hjem, og han og hans mor og yngre søster, Elsa Kirstine, blev døbt i oktober 1887 af en ældste Bastian. Af en eller anden ukendt årsag blev disse dåb aldrig noteret. Der er ikke fundet nogen registrering af dem. Efter de emigrerede til Utah blev Søren's mor og søster genoptaget, men far hævdede, at han var blevet døbt en gang, og det var tilstrækkeligt. Carl Sørensen blev også døbt i kirken, og han var meget interesseret i det. Han sejlede til Amerika et par måneder senere og derfra til Moroni, Sanpete County, Utah.

Carl Christian Sørensen arbejdede på en gård og kunne godt lide at bo i Amerika. Han skrev til Danmark til familien Mørk, og ca. et år efter deres dåb solgte Anne Katrine sin gård og indbo og sammen med far og to yngre døtre Elsa Kirstine og den femårige Johanna Petrea, rejste de til Amerika. Far nærmede sig sin syttende fødselsdag. De to ældre piger, Laura og Jørgena Angonina blev efterladt i Danmark. Ingen af dem har nogensinde sluttet sig til Mormon kirken. Senere giftede Laura sig med en mand ved navn Marius Christiansen. Jørgena (Gena, som hun blev kaldt) giftede sig med en mand ved navn Sørensen.

Mørk-familien forlod København, Danmark i september 1888 og sejlede til England. Derefter sejlede de til New York i et sejlskib og var på havet fem uger.

De var i New York fire dage før de kunne få passage på toget til Salt Lake City. Da de var på toget, kom en leverandør gennem toget og solgte hvad de troede var dejlige røde æbler, så de købte nogle med stor forventning. De havde sandsynligvis ikke fået meget frugt på skibet. Men da de spiste af frugten, var det slet ikke æbler men tomater. De smagte tomater for første gang, og var så skuffede over smagen, at de smed dem ud af vinduet.

Familien var i Salt Lake City i otte dage, og kørte derefter med en overdækket hestevogn til Moroni, Sanpete County, hvor de blev for- enet med Carl Sørensen. De havde kun været i Moroni seks dage, da Johanna Petrea blev smittet med difteri og døde.

Far og Kirstine arbejdede begge i Provo, Utah hos en doktor Han- berg. Far tog sig af hestene og Kirstine arbejdede i huset.

Deres mor giftede sig med Carl Sørensen i Manti, Utah, og de flyttede til Vineyard og købte en gård. Far købte den første ko til dem, og hjalp dem med at få tingene sat i gang på gården. Det gamle hjem er der stadig, og Geneva Steel Plant er nu placeret på den anden side af motorvejen. Det var der, at Andrew K. Sørensen blev født 16. novem- ber 1889. Så nu havde far en bror, doktor Hanberg var den ansvarlige læge.

Far fik arbejde på en gård i Lake View hos Martin Williamson. Fru Wil- liamson's niece, Alpine Christiansen fra Pleasant Grove, besøgte dem, og det var sådan, at far mødte sin fremtidige brud. Venskab blev til kærlighed. Han forlod farm arbejdet for et bedre betalt job hos Den- ver og Rio Grande jernbanen som sporarbejder. Dette betød at man søgte efter nødvendige sporreparationer. Derefter var han sektionsar- bejder, og senere blev han sektionsformand.

28. marts 1895 blev Søren og Mary Alpine Christiansen gift i Provo, Utah. De blev forældre til elleve børn. I de første par måneder efter deres ægteskab boede de i Genève Hotel ved Genève's feriested beliggende ved bredden af Utah Lake og nær jernbanen hvor han arbej- dede. De holdt værelserne rene for deres husleje. Da han blev sekti- onsformand flyttede de ind i et to værelses hus kaldet "The Section House": Beliggende nær jernbanen og nær Genève. Det var ejet af jernbaneselskabet. Deres første barn, en søn ved navn Emmer Nep- hi, blev født der. I maj 1897 købte de tyve hektar uopdyrket land beliggende mellem Provo Bench og Vineyard. Det havde et keglehus Adobe hus på det, og der i august blev Cleona født. I efteråret gik han til Mercury, minearbejde, for at arbejde i miner. Efter kort tid kom hans kone og to børn til Mercury.

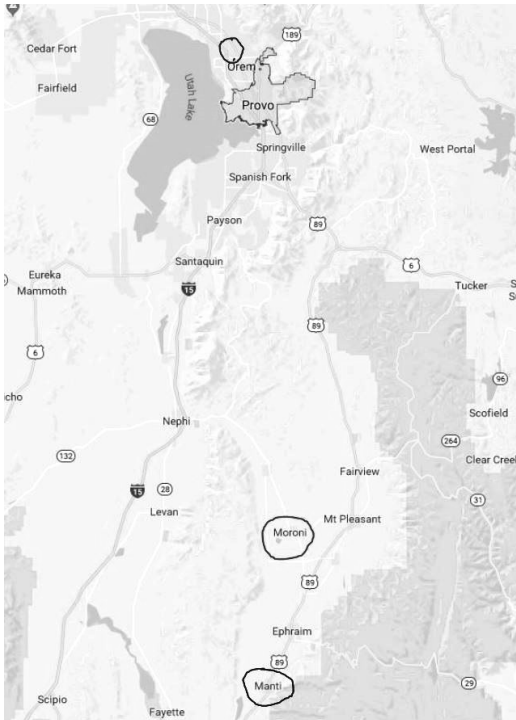
Morbror, Alma Christiansen, kørte dem i en vogn, og de boede i et telt, indtil de kunne leje et hus. I den tid de boede i Mercury blev to små piger født, Viola og Annie. Annie levede kun to uger og blev begravet den 2. januar 1901. Far talte ofte om de vanskeligheder og de dårlige arbejdsvilkår og om, hvor lille hensyntagen der blev vist for de arbejdende mænd på denne tid. Malmproduktionen var vigtigere end det menneskelige liv. Mens han arbejdede i minerne, blev han offer for arsenik forgiftning og blev indlagt på hospitalet i St. Marks Hospital i Salt Lake City.

I foråret 1901 flyttede familien tilbage til deres gård og ved hjælp af sin svoger, Elias Sørensen, og en ven ved navn John Clark, far brugte jernbanebånd, blev der bygget et andet værelse til deres Adobe hus. Gulvet var lavet af sten og blev brugt på den måde i flere år, senere blev der lagt gulv af fyrretræ. Far og mor arbejdede begge meget hårdt for at rydde jorden, så de kunne så græs og plante frugttræer.

Snart fik far arbejde på en stor gård nær Provo Cantons vig og mor gjorde hvad hun kunne på gården. Far pløjede og alt andet arbejde han kunne på vores gård om aftnerne, efter at han var kommet hjem fra arbejde. Han havde et meget flot ur, som han havde medbragt fra Danmark, og han byttede uret for en hest og seletøj til arbejdet på sin gård. De købte en ko og et par kyllinger. Thelma blev født i det nye tilbyggede værelse, vi var nu en familie på seks.

Vand var svært at få fat på, og de havde en regn tønd under husets tagrender for at opfange regnen, der kunne falde, og de hentede vand fra et kildevæld, over en kilometer afstand fra hjemmet. Om vinteren smeltede de sne i et kar på brændeovnen for at vaske tøj.

Den 6. januar 1904 blev deres anden søn født, og senere samme år gravede far en brønd. Mange naboer transporterede vand fra denne brønd til deres eget forbrug. Et år havde en nabo difteri og far transporterede vand i to spande i nærheden af deres hegn. Han gjorde det samme for en anden familie, der havde tyfusfeber et år senere. Livet var svært, og far og mor var pionerer i ordets sande betydning. Men uanset hvor lidt de havde, var de begge villige til at dele alt de havde med nogen i nød. Og de var altid klar til at dele deres mad, ingen gik nogensinde fra deres hjem sultne. Efterhånden gik det bedre og i stedet for en hest havde han et hold heste, som han var meget stolt af. Han kaldte dem altid sit perfekt matchede hold af drenge. Da Lucian Cut-Off blev bygget over Great Salt Lake, fik far arbejde der. Da han fandt ud af, han kunne bruge sit hestespand til arbejdet, gik han fra Salt Lake hjem for at hente dem.

Ved cirkelen i nord er Pleasant Grove.

Derunder ses byen Provo.

Længere nede ses Moroni.

Nederst ses Manti.

Nogle af de byer som er nævnt i historien om Søren M. Mørk.

Fra Pleasant Grove i nord til Manti i syd er der 96 miles eller ca. 155 km.

Herunder ses Utahs placering i den vestlige del af USA.

Tiden var presserende, og han var nødt til at vende tilbage umiddelbart før børnene kom hjem fra skole. Da mor sagde til dem, at far havde været hjemme, græd Cleona, fordi hun ikke havde set ham. Han havde slikt med hjem til dem.

De ældre medlemmer af familien husker alle Old King og Dan. De var et par halvville heste og en aften, da familien kom hjem fra et julearrangement på skolen, brød en tyr ud af sin indhegning og hestene løb løbsk, væltede slæden og dumpede familien i sneen.

Hidtil havde hestene ikke været troværdige og et par år senere, mens mændene gik til huset for noget køligt at drikke hjemmelavet øl som mor altid lavede til arbejderne. Hestene sled i deres tøjler og begyndte at løbe løbsk. Verdi, som nu var 2½ år gammel, legede udenfor og blev skræmt og begyndte at skribe. Far, der troede, at hun var blevet skadet af en høtyv eller hestene, løb for at finde hende og lod naboen stoppe hestene. Dette var afgørende for fars beslutning om at sælge sine dyrebare heste og få nogle, som hans kone og familie kunne køre med.

Nu var der blevet tilføjet to små piger til den voksende familie. Rhonena og Lorraine. Og med den voksende familie voksede ansvar og familiebehov. Så i efteråret og vinteren i 1910 arbejdede Søren på Lemhi Sugar fabrikken. Han kom hjem lørdag aften. Mandag morgen før dag gry, ville enten mor eller Cleona og Emmer køre ham tilbage til arbejde, tilbage i tide til at gå i skole. Det var en seks dages uge og tolv timers arbejdsdag.

En vinter arbejdede han i Provo Canyon for Telluride Electricial Company, der byggede en træ-vandkanal gennem Canyon. Han ville komme hjem til tider i kulden, og sneen med istappe hængende fra hans moustache.

Den 30. november 1911 blev en tredje søn født - Eldon Alma. Gården havde sandede jorde, der producerede fremragende tomater og vandmeloner. Folk kom i miles omkreds for at købe tomater, og på søndage eftermiddage kom folk for at købe vandmeloner. De unge mænd bragte deres piger og venner med, for at købe meloner som en særlig godbid.

Nu var far og mor i stand til at bygge videre på deres hus og forbedrede de to første værelser. Det første skole- og mødehus i området blev bygget i Vineyard nær Union Pacific jernbanelinjen og lidt mere end en mil fra familiens gård.

År senere, da Geneva Steel Corporation overtog området, blev disse bygninger enten indarbejdet i deres brug eller blev erstattet. Far brugte sine heste til at grave kælderens til det nye mødehus og forberede jorden til bygningen.

Den 19. januar 1915 kom endnu en lille pige, LaVon Elsie, til familien. Hun var en glæde for alle i tre år. Hun blev syg med en ukendt lidelse og døde den 8. marts 1918, hvilket efterlod et stort tomrum i mors og fars tilværelse. I løbet af årene blev flere køer købt til gården, og far begyndte at sælge mælk til Clover-Leaf Dairy i Salt Lake City. Han var medvirkende til at en stationsbygning blev bygget og hjalp med at bygge den - nær foreningen Pacific Railroad sporet mellem Lindon og Genève, så landmændene havde et sted at levere deres mælk, så det kunne blive sendt til Salt Lake City.

Senere indsamlede han mælken fra landmændene og kørte den til mælkehuset, som det blev kaldt. Senere da Orem Inter-Benchvar blev indviet, blev mælken afsendt med toget. I seksten år kørte han mælkeruten og var direktør i mælkevirksomheden dannet af farmerne. På et tidspunkt, da Søren besøgte Clover-Leaf Dairy på vegne af landmændene, blev han inviteret ind på kontoret af sin datter Verda, der arbejdede der. Far arbejdede hårdt for samfundets fremskridt. Han havde en fremtrædende rolle i udviklingen af vandingskanalen og Big Bench Associations i tolv år. Han gik mange, mange miles langs kanalen fra Provo Canyon for at se, om vandet løb uhindret og for at finde eventuelle problemer, der kunne udvikle sig.

Da det endelig blev muligt for elektricitet at komme til området og til hans gård, arbejdede han sammen med de andre naboer, og sendte en anmodning om, at gøre det til virkelighed i 1928. Far nød altid samvær med andre mennesker og elskede at besøge andre. Hele hans liv elskede han at danse og fik flere præmier for waltzing ved de skandinaviske danse, der tidligere blev holdt i Pleasant Grove på George Washingtons fødselsdag.

En af hans yndlingsaktiviteter, som han nød at vise os børn, var at træde på tværs af et kistes håndtag på gulvet. Deres bryllupsdag var altid en lejlighed til en fest, og far elskede at invitere familien og dele glæden med dem. Han udviklede en stamme af hvide Wyandotte kyllinger og vandt mange blå og røde bånd for sine kyllinger på Amtsmessen i Provo. En af præmierne var en lærebog med hele sider af illustrationer af forskellige racer af kyllinger. Han havde også et træ der blev kaldt "Wolf-flodens æbler". Han kunne godt lide at påvise, at et æble ville fylde pullen af en mands hat.

Han udstillede disse flere gange på State Fair i Salt Lake City og vandt anerkendelse for dem.

I 1942 besluttede de at opgive gården og flytte til Lehi og bo i nærheden af Van og hans lille familie. Efter gårdens vanskeligheder nød de det moderne hjem, de købte. Det var mindre end et år efter at de flyttede, at Van blev slået ihjel, og det var en stor sorg og hjertesorg for dem begge. De havde mange venner i Lehi og fejrede både deres halvtreds og tresårs bryllupsdage der. De havde en have med mange blomster, som de elskede at dele med andre.

En af de stor oplevelser i deres liv var, da de efter anden verdenskrig kunne rejse til Californien, for at besøge deres børn og se Stillehavet for første gang og opleve San Francisco. På en tur til havet, kiggede far på havet og de kystnære klipper og natur og med en bølge af nostalgi og en tåreglans i øjet, sagde det var første gang, at han havde set et sted, der mindede ham om Danmark og hans hjem der. (Han ønskede, at det havde været muligt for ham at gøre turen tilbage for at se sit gamle hjem og de to søstre, der var blevet efterladt.) De nød det så meget, at de vendte tilbage til Californien for at fejre deres 56 års bryllupsdag.

Den 26. november 1956 mistede far sin livs ledsager, da mor gik bort i Thelma's hjem i Salt Lake City. Han ønskede at blive i hjemmet, men hans svigtende helbred tillod det ikke. Han flyttede imellem alle sine børn i cirka to år. Han fløj til Californien for at blive i otte måneder, mest af tiden med Verda. Da han gik ud af flyet, var hans kommentar, at han nu havde brugt enhver form for transport fra okse-vogn til fly. Han besluttede endelig at sælge sit hjem i Lehi, og fra da af, var hans hjem hos datteren Cleona. Søren døde den 2. april 1966 på et hospital, flere dage efter en amputation af hans ene ben, på grund af manglende blodtilførsel. Han sov fredeligt ind og blev begravet den 6. april i Pleasant Grove Cemetery ved siden af sin elskede kone.

Disse memoirer er oversat efter de to døtters engelske udgave fra deres far Søren Mathiasen Mørk. Jeg har valgt ikke at rette fejlene.

De forblev mormoner og hjalp og støttede hinanden igennem de hårde tider. Efterkommerne klarede sig alle godt og havde et noget nemmere liv og levned end forældrene. - Inge Johansen.

Menig 370 Jens Jensen, Hald, indkaldt til krigen i 1864.

Kilde: Arkivmateriale - af Alis Skjødt Nielsen

Krigen om Sønderjylland i 1864 blev kort og voldsom, med store tab af soldater, som ofrede deres liv. Krigen varede fra 1. februar til 20. juli 1864 med Danmark mod Preussen og Østrig og førte til, at Danmark måtte afstå hertugdømmerne Holsten, Lauenborg og Slesvig. Det nordlige Sønderjylland blev efter en folkeafstemning forenet med Danmark i 1920.

Jens Jensen fra Hald blev indkaldt i august 1863, da var situationen allerede højspændt.

I stambogen for 20. Bataljon, 2. Compagni kan læses følgende om Jens Jensen.

Nr. 370 Jens Jensen, Hald, født 1840 den 8. august.

Mødt ved Exercerskolen i Fredericia den 1. august 1863.

Edsfæstet den 10. august 1863.

Højde 62½ tommer (= 163 cm).

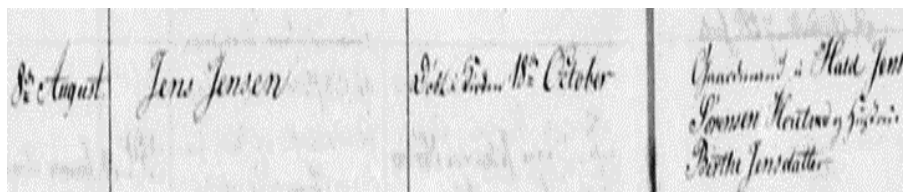
Tilgået 20. Regiments 2. Compagni i Altona den 11. november 1863.

Hvem var så denne Jens Jensen fra Hald, der måtte forlade de trygge og hjemlige omgivelser og blev sendt til den barske tilværelse som soldat. En tilværelse, som han helt sikkert ikke ønskede at være en del af, men som var bydende nødvendig.

Jens Jensen blev født 8. august 1840 i Hald sogn og døbt i kirken d. 18. oktober samme år. Han bliver konfirmeret 15. april 1855 i Kærby. Jens var søn af gårdmand Jens Sørensen og Birthe Jensdatter. De var blevet viet i Hald kirke 21. marts 1828.

I Hald folketællingen 1. februar 1840 kan det ses at forældrene Jens og Birthe er hhv. 43 og 37 år. De har en søn, Søren 12 år, døtrene Inger 9 og Maren på 5 år. Senere på året, den 8. august kommer Jens til verden.

Her ses Jens Jensens dåbs-indskrivelse i Hald kirkebog 1840.

Men da lille Jens er ca. 1½ år sker det ulykkelige, at hans mor dør. Jens' far må gå den tunge gang til præsten og meddele at hustruen Birthe er død, kun 38 år. Han er nu enkemand og alene med 5 børn.

Dødsfaldet meldes til Skifteretten og i protokollen kan læses rettens opremsning om alt hvad der findes i hjemmet. Det fylder hele 3 sider. Men det alvorligste problem her, som andre steder når en ung mor døde, var pleje og pasning af børnene.

Der skulle da heller ikke gå lang tid før Jens Sørensen gifter sig igen. Syv måneder efter Birthe Jensdatters død gifter Jens Sørensen sig med Ane Marie Sørensdatter fra Tvede. I Tvede kirkebog kan man læse, at de bliver gift den 22. oktober 1842. Der står Jens Sørensen er 44 år og enkemand og Ane Marie Sørensdatter er 34 år. Ane Marie bliver således stedmor til, ikke bare lille Jens, men også hans fire ældre søskende.

Juledag, 25. december 1844, bliver Jens og hans nye hustru Ane Marie, forældre til deres første fælles barn, en lille dreng som bliver hjemmedøbt Søren Jensen. Men lykken varer kort, bare fire måneder senere må Jens og Ane Marie begrave deres fælles førstefødte.

Lille Jens er igen den yngste af børnene, han vokser op med arbejde og skolegang og i forbindelse med hans konfirmation står der i kirkebogen, at hans kundskaber er gode og hans opførsel er meget god.

Da Jens akkurat er blevet 23 år bliver han, som før nævnt, indkaldt til rekrutskolen i Fredericia den 1. august 1863 og overflyttet den 11. november samme år til Altona, lidt nordvest for Hamborg.

På det tidspunkt var der stor nervøsitet i den øverste hærledelse. Med udsigt til krig og med en modstander, der med 57.000 soldater mod 38.000 og udstyr der var helt i top, så forstår man den danske hærledelses bekymring og nervøsitet.

Der var til stadighed omplacering af de danske styrker. Soldaterne marcherede med udrustning i al slags vejr. Det var en sådan march, der blev skæbnen for Jens Jensen fra Hald.

Han døde 14. april 1864 under en march til Dybbøl-forsvarsstillingen, sikkert af overanstrengelse og udmattelse, og Jens blev begravet den 19. april 1864 på Sønderborg kirkegård.

Herunder ses Jens Jensen indført i Forsvarets Register over faldne 1848-1864

Jensen, Jens, Gyrrstinge, 2den Reserve-Bataillon, 4de Compagni, Undercorporal nr. 25, 25 jul, bog 1850, side 73

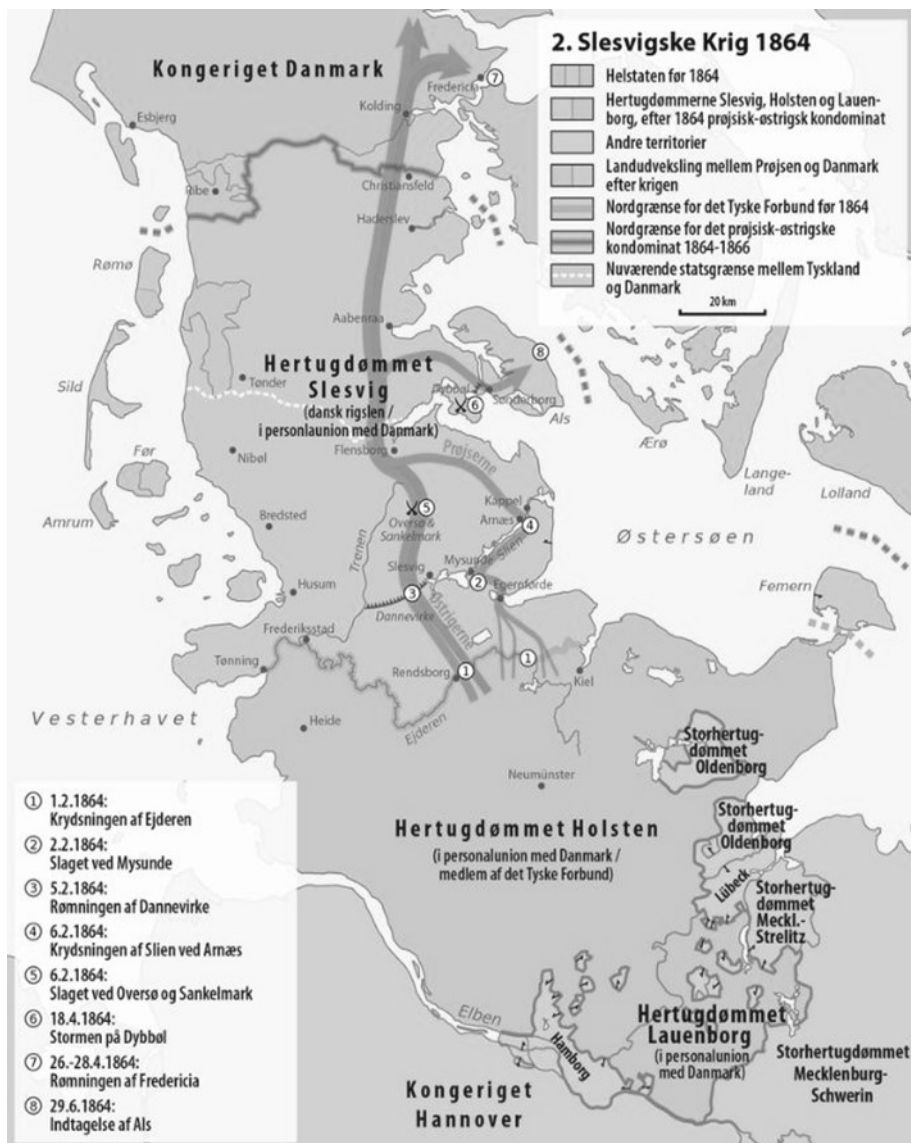
Jensen, Jens, Hald, 20de Infanteri-Regiment, 2det Compagni, Menig nr. 370, 14 apr, bog 1864, side 157

Jensen, Jens, Herringløse, 2den lette Infanteri-Bataillon, 3die Compagni, Undercorporal nr. 55, 25 jul, bog 1850, side 49

Jens' brigade havde netop været bagtrop ved det berømte tilbagetog fra Dannevirke i februar 1864. Brigaden blev derefter udskibet fra Sønderborg til Fredericia.

Her ser man hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenborg samt Danmarks grænse ved Kongeåen.

I nederste venstre hjørne er angivet datoerne for de forskellige slag.

Skansernes bemanning 18. april 1864									
Division	2				1				
Divisionschef	Generalmajor Glode du Plat ^[16]				Generaløjntant Peter Frederik Steinmann				
Brigade	1		3		8		2		
Brigadegeneral	Oberst Georg Henrik Lassen ^[16]		Oberst J. A. Wanshoffer		Oberst Paul Scharffenberg		Oberst Heinrich Kaufmann		
Regiment	22	2	17	16	9	20	3	18	
Kommandør	Oberstløjtnant Falkenskjold	Oberstløjtnant Wilhelm Dreyer	Oberst Andreas Bemstorff ^[16]	Major Carl Wollé ^[17]	Major Sperling	Major H. Castenschild	Major S. Schack		
Skanse	1-2	3-6	7-9	10-Alssund	Reserve ved baraklejren	Reserve ved baraklejren	Reserve ved brohovedet til Als	Reserve ved brohovedet til Als	

Herover ses at Jens Jensen har været tilknyttet:

1. Division, 8. Brigade, 20. Regiment, under ledelse af Major H. Castenschild.

Jens var indkaldt som reserve ved Baraklejren, men døde som nævnt den 14. april.

Tre dage efter Jens' død indledte Preusserne og Østrigerne den 18. april, storstormen på Dybbøl efter 10 ugers belejring. Flere end 2000 danske soldater blev dræbt eller såret og endnu flere sendt i fangenskab.

Jens' regiment var med i et modangreb og mistede halvdelen af soldaterne, som døde, blev sårede, eller tilfangetagne.

Hele befolkningen fulgte nøje med i krigen. Der var stor sorg over alle de døde soldater og stor var også skuffelsen over nederlaget, hvor Danmark mistede ca. 35% af sit landområde.

I Jens Jensens hjem i Hald har sorgen været endnu større. To sønner mistet inden for kort tid, nemlig den lille nyfødte Søren på kun 4 måneder og nu var Jens død i krigen, knap 24 år gammel.

Jens' far var tyngt af sorgen over de to sønners død og sikkert også tyngt på grund af et langt slidsomt liv, så da han er 67 år, besluttede gamle Jens Sørensen sig for, at gå på aftægt og overlade gården til datteren Inger og hendes mand, Jens Chr. Sørensen Møller fra Hald.

Der skulle naturligvis laves en aftægtskontrakt, så Jens Sørensen og hustruen Ane Marie var sikret ophold på gården og et passende vederlag pr. år.

Han skriver derfor (eller får hjælp til at skrive) følgende brev:

Herr Compagni Commandeur Fenick,
20. Infanteri-Regiment, 2. Compagni.

Idet jeg herved bringer Dem min ærbødige Tak for den hidsendte Meddelelse om min Søns Jens Jensens 20. Regiment, 2. Compagni Skjæbne, tillader jeg mig at meddele Dem, at jeg har modtaget Brev fra den Preussiske Commandant i Minden, hvori denne efter 20. Regiment, 2. Compagnis Sectionsførers udsagn meddeler mig, at min Søn er død nogle Dage forinden Slaget den 18. April. På vejen fra Skouby til Sønderborg faldt han om af Udmattelse og saae ikke mere Dagens Lys.

Jeg sendte ham nogle Dage forinden 5 Rigsdaler og jeg ved, at han havde flere Penge, maaske 5 Rigsdaler mere, desuden førte han Undertøj med sig. Hvis hans Efterladenskaber beror ved Regimentet, da turde jeg ærbødigst anmode Hr. Compagni Commandeuren om at tilsende mig disse. I hvert Fald formoder jeg da, at Pengene er blevet taget af Liget.

Min eneste Søn er således død og da jeg selv er i en fremrykket Alder, ser jeg mig ikke i stand til længere at bestyre min Gaard. Jeg har derfor afstaaet den til min Svigersøn, mod at give mig og min Kone Ophold, men Skifte-Commissionen kan ikke bringe Sagen i stand, før den faaer Attest fra 20. Regiment, at Arvingen Jens Jensen er død.

Jeg tillader mig derfor ærbødigst, at bede Hr. Compagni Commandeuren om at tilsende mig en sådan Dødsattest, tillige med som ovenfor bemærket, hvad der måtte findes ved Compagniet af min Søns Efterladenskaber.

Hald ved Randers, den 10. Juni 1864

Ærbødigst, Jens Sørensen Kudsk, Gaardmand.

Følgende svar bliver sendt tilbage til Jens Sørensen Kudsk:

I det vedlagte den ønskede Attest for Deres Søns dødelige Afgang tilstilles Dem, unnlader man ikke at meddele, at det omspurgte Pengebrev er udleveret under den 6. April og at de ham efterladte Ejendele, der blev tilsendt Regimentet her på Fyen fra Plads Commandeuren i Sønderborg, tilligemed et beløb af 4 Rigsbankdaler og 54 Skilling, den 17. samme måned er sendt til Amtsstuen i Randers.

Endvidere findes der følgende oplysninger:

Fortegnelse fra forhaandenværende Pladscommandantskab i Sønderborg over de af 20. Regiment på Kamppladsen i Dybbølstillingen faldne og hertil indbragte Krigere, samt de hos dem forefundne Genstande, som hermed følger.

Om Jens Jensen var yderligere oplysninger:

20. Regiment 2. Compagni nr. 370 Menig Jensen, jordnet på Sønderborg Kirkegaard den 19. april 1864.

Jens Jensens efterladenskaber var, som følger:

1 Lommetørklæde, 1 Foldekniv, 1 Kam, 1 Tobakspung.

... desuden står der:

Ikke falden, men død pludselig, på March fra Contonnemen til Sønderborg, den 14. april 1864.

I Jens Jensens stambog blev der tilføjet:

"Den 14. april 1864 død på March til Dybbøl forsvarsstillingen. Begravet på Sønderborg Kirkegård den 19. april 1864".

Her skal det nævnes, at Jens Jensen givetvis er stedt til hvile i en fællesgrav, for hans dødsannonce er ikke at finde i kirkebogen. Han var således i den 'hårde soldatertjeneste' fra 1. august 1863 til sin død den 14. april 1864.

Jens Jensen opnåede derfor aldrig, at få tildelt Erindringsmedaljen.

Hans forholdsvis korte soldatertid var strabadserende og hård ved krop og sjæl.

Han betale vores frihed med livet!

Vi tildeler hermed menig 370, Jens Jensen fra Hald, den Erindringsmedalje, han aldrig opnåede at få.

Små pluk fra Sogneprotokollen i Tvede-Linde

Kilde: Arkivmateriale redigeret og skrevet af Jens Bomholt.

Vedr. Lov af 1908 om anlæggelse af Elektriske Baner i Østjylland.

Ørsted-Voer: Sidebane fra Ørsted til Voer ved færgeren over Randers Fjord. Dette projekt var i 1908-loven vokset til en bane fra Allingåbro over Ørsted til Holbæk, evt. til Udby og evt. med sidebane til Voer.

Mellerup-Randers: Banen fra Voer skulle evt. fortsætte nord for fjorden fra Mellerup til Randers. Denne bane var med i 1908-loven som selvstændigt punkt, altså ikke kun "evt."

Uddrag fra Sognerådsprotokollen:

"Aar 1908 den 20. Januar afholdt Tvede-Linde Sogneraad et ekstraordinært møde hos Formanden i Tvede, med ovennævnte Projekt paa Dagsordenen.

Hertil var indkaldt Kreditforeningens repræsentant Marius Nielsen af Mellerup, som Formand for Udvalget til Anlæggelse af en Elektrisk Bane fra Mellerup til Randers og Gaardejer Kristen Ladekarl af Lindbjerg, der er Medlem af Udvalget for Tilvejeblivelse af elektrisk Lys og Kraft. Mødet afholdtes for at erfare, hvorvidt der var nogen Mulighed for, at den projekterede Bane kunne faa en saadan Retning, at den kunne komme Tvede-Linde Kommune tilgode.

Resultatet for Forhandlingen blev, at der ikke paa nærværende Tidspunkt kunne være tale om at faa den eventuelle Bane nærmere end til det Punkt, hvor Vejen fra Lindbjerg efter Støvring skærer Randers-Udbyhøj Landevej ved "Kroghusene" paa Lindbjerg Mark, men det stilledes i Udsigt, at der, naar Konsession paa Baneanlægget var tilvejebragt, og de kunne skaffe fornøden Kapital, eventuelt kunne være tale om en Ringbane og i saa tilfælde, vil der fra Udvalgets Side blive givet Sogneraadet fornøden Underretning. Indtil en saadan Meddelelse foreligger, forholder Sogneraadet sig afventende.

Mødet sluttet. Kr. Kristensen, Anton Hansen, Mathias Mathiasen, A. Byrgesen, J. Kjær, Niels Dahl Sørensen, Peter Manøe.

Endnu et lille pluk fra Sognerådsprotokollen:

Den 9. Juli 1909 afholde Tvede-Linde Sogneraad Møde hos Gaard-ejer Anton Hansen i Linde.

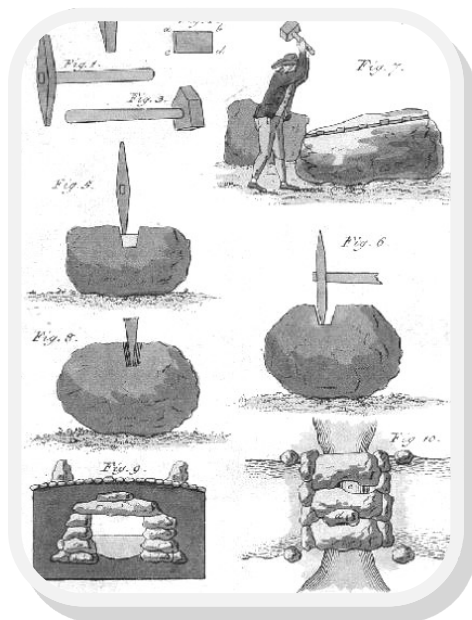
"Paa Mødet vedtoges det, at sende cirka 10 styk Kampesten til Chri-stiansborg Slots Genopførelse.

Mathias Mathiasen anviser Stenene og lader dem tildanne".

Christiansborg nedbrændte den 3. oktober 1884. Genopførelsen på-begyndtes i 1906 og blev formelt overdraget til Staten den 16. de-cember 1927. Der foretoges dog stadig ændringer og sidst blev tegl-taget udskiftet med kobbertag i 1937.

En hel del marksten er der blevet brugt til genopbygningen af det gamle Christiansborg Slot.

Skoleforhold på landet.

Arkivmateriale: Randers Amtsavis 28. nov. 1938, Sødring skole.

Af Alis Skjødt Nielsen

"At skoleforholdene i Danmark, specielt på landet, i de sidste 35-40 år har gennemgået en kolossal udvikling er noget enhver vil have lagt mærke til, men hvor stor den egentlig er, står måske ikke alle klart, fordi den er kommet lidt efter lidt.

Gårdejer Greve Jensen, Dalbyneder, fortæller om nogle indtryk fra Sødring skole, hvilket vil illustrere udviklingen bedre end mange ord.

På et af de højeste punkter i Sødring, hvorfra der er vidt udsyn over land og hav, ligger Sødring skole. Nu er det en ny bygning, men for blot 40 år siden var det en gammel skole og undervisningen var også vidt forskellig fra nu.

Dengang var den gamle Mogens Mogensen lærer i Sødring. Han var af den gammeldags type der mente, at børnene skulle tugtes for at lære noget. Om morgenen stod han inden for døren og tog imod de børn, der kom for sent efter morgensang og andagt.

Så snart efternølerne var kommet ind ad døren fik de af spanskrøret. Mogensen holdt dog ikke på lige ret for alle; de fattige børn fik fuld valuta, medens de, der kom fra mere velhavende hjem, kun fik et mindre, kærtegnende slag i bagen.

Undervisningen begyndte med en meget lang og meget alvorlig religionstime og først et stykke hen på formiddagen fik børnene spisefrikvarter. Maden blev indtaget inde i klasseværelset og så snart de var færdige med at spise, begyndte regnetimen.

Mogensen ordnede undervisningen således, at han lod de større undervise de små og i det hele taget lod dem fungere som lærere med ret til at uddele lussinger.

I geografi- og historietimerne blev de mindre børn flyttet sammen med de større, der igen måtte undervise og således kom Mogensen let fra sit hverv.

Han tilbragte tiden med at se faderlig ud, ryge sin pibe og engang imellem lade en pige få det meget ærefulde hverv, at vaske hans spytbakke!"

"Dér hvor den ny skole nu ligger, var der på daværende tid legeplads. På de to sider var den afgrænset af stejle skrænter og på den tredje lå lærerens mødding. Mogensen havde nemlig landbrug med 10 køer og hans mødding fik lov til at ligge og stinke ud over legepladsen. Hygiejne kendte man i det hele taget ikke meget til.

Børnene havde en fælles vandspand, der kom frisk vand i den hver morgen og de måtte alle bruge den samme kop til at drikke af!

Drengenes lokum blev aldrig rensset, pigerne havde slet intet, men måtte gerne benytte møddingen. Der blev ikke taget noget hensyn dengang. Sådan var forholdene indtil 1901. Da blev den nye skolebygning opført og siden har Sødring skole været lige så moderne som andre skoler i Randers Amt".

Fortalt af J. Greve Jensen, Dalbynder.

Skolernes lokummer var ikke stedet, hvor man filosoferede over livet ... og slet ikke på en varm sommerdag.

En lærer var glad for sit spanskrør og viste det gerne frem for eleverne.

(Billedet er ikke Mogens Mogensen)

Skolebygning kontrolleres før sidste betaling.

Kilde: Arkivmateriale - af Alis Skjødt Nielsen

Den 10. august 1831

”Domprovsten for Randers Amt mødte med de af retten til kirke- og præstegårdssyn udpegede synsmænd, murermester Rasmus Andersen og tømmermand Christen Lyngå, begge af Randers, i Øster Tørslev nybygte grundmurede skole, for i overværelse af skolekommissionen og entreprenør Peder Gjerlev, at tage syn over den, til aflevering.

Efter at have efterset conditioner og overslag og dermed sammenholdt det udførte arbejde og de anvendte materialer, fandtes det hele forsvarligt med undtagelse af gadedøren, hvis fjæl havde givet sig noget fra hinanden, men hvilket dog anses for ubetydeligt til at foranledige nogen anke på entreprenøren.

Efter denne forklaring, som synsmændene tilbød sig med ed at bekræfte, fandtes intet at erindre mod, at den tilbagestående del af betalingen kan udbetales til entreprenøren.

Ved denne lejlighed blev endvidere bestemt mellem Amtsprovsten og skolekommissionen, at 9 fulde fag af den gamle degnebolig og skolebygning, fra det østre hjørne at regne, skulle indrettes til udhus, da skolelæreren efter avlens betydelighed ej kan have mindre korn, kreaturer og tørv.

De fire fag, som går fra ovenmeldte bygning mod nord, så vel som alt, hvad der er vesten for de bestemte 9 fag, sælges til nedbrydning til fordel for skolevæsenets kasse i næste forår, da indretningen af den fornødne forbedring ved udhuset skal udføres. Og da skal den udførte gymnastikplads planeres og istandsættes.

Omkring den grundmurede skolebygning skal endnu i dette efterår pikkes et fortoug af 1½ alens (ca. 95 cm) bredde ud fra huset på alle sider og ved gadedøren skal lægges et trin af hugne sten.

Det her passerede underskrives af de tilstedeværende”.

Kruuse. - Roed. - Folsach. - Chr. Lyngå. - R. Andersen.

Øster Tørslev Skole 1830

Her ses den gamle skole i Øster Tørslev, bygget 1830.

Domprovsten for Randers Amt mødte med de, af retten til kirke- og præstegårdssyn udpegede synsmænd; nemlig murermester Rasmus Andersen og tømmermand Christen Lyngå, begge fra Randers.

Enslev fattighus 140 år.

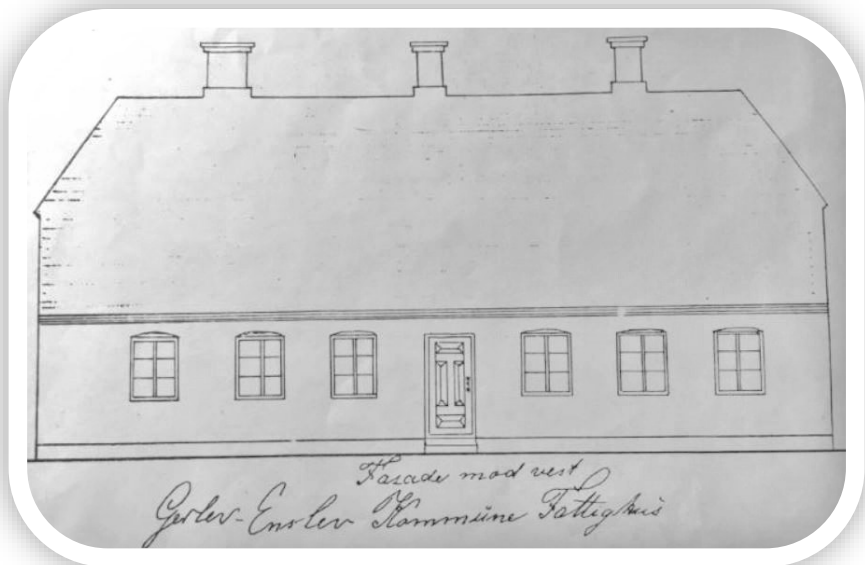
Kilde: Arkivmateriale - tekstforfatter P. Østergård - skrevet af ASN.

På Nørhald Egns-Arkiv findes en 140 år gammel tegning til et fattighus i Enslev, der ifølge dommer Blegvads anmærkning "var fremlagt til Gjerlev Herreds Auktionsprotokol ved Licitationsforretningen den 6. maj 1878".

I Enslev sogn boede dengang 275 mennesker, hvoraf 2 enlige damer samt 2 familier med børn - i alt 11 personer, som blev forsørget af kommunens fattigvæsen, dels i fattighuset og dels indlogeret hos private under forhåndenværende forhold.

Det gamle fattighus var efterhånden blevet temmelig dyrt i reparationsudgifter - i 1876 sneg det sig helt op til 79,- kr. 47 øre, og hertil kom så huslejeudgifterne udenfor fattighuset.

I 1878 byggede Gjerlev-Enslev kommune derfor et nyt, tidssvarende fattighus. Ved licitationen den 6. maj 1878 fremlagdes en tegning udarbejdet af P. Kristensen for 20,- kr. Dommer Blegvad beregnede sig 15,65 kr. for tinglysningen, distriktslægen skulle have 18,- kr. for sin godkendelse af projektet og selve licitationen beløb sig til 39,71 kr.

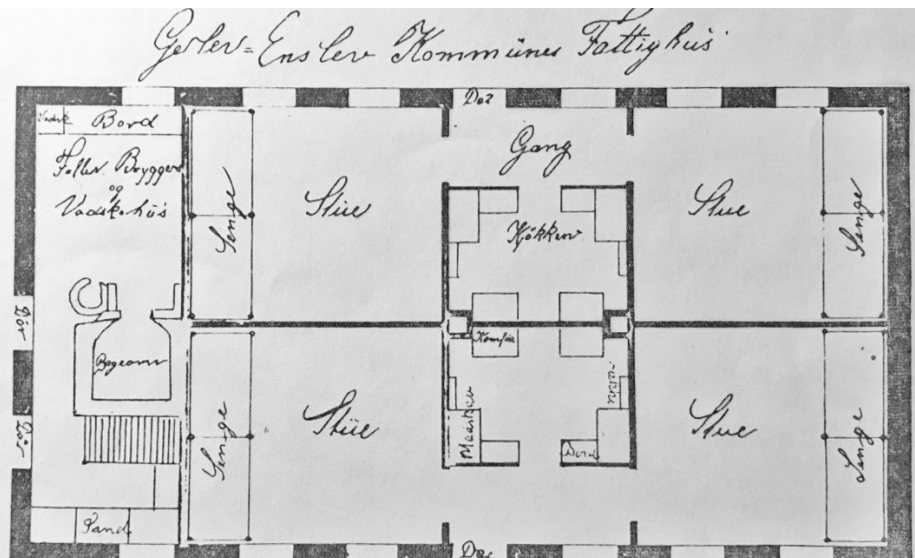
Tømrerarbejdet for 836,- kr. til tømrer Vestergård i Randers, leverancer fra Schmidts Jernstøberi for 786,64 kr. og A. Poulsen leverede mursten for 487,70 kr.

M. Larsen, Gjerlev og M. Bygballe, Enslev fik en hel del af arbejdet. De samlede byggeomkostninger ved det nye fattighus var i alt 2.883,24 kr., der blev betalt kontant af kommunekassen. Samme år balancerede årsregnskabet med 9.272,61 kr. og kommunens samlede udgifter udgjorde 7.449,71 kr. incl. fattighuset.

Bygningen var indrettet med 4 beboelser, der parvis havde fælles entré og dobbelt køkken. Stuerne var 6x7 alen - eller ca. 18m² og havde 2 faste alkovesenge. Alle 4 lejligheder delte bryggers og vaskehus, hvor der fandtes en stor bageovn og kasser med sand til rengøring.

Set ud fra vor tids boligvaner kan Enslev fattighus anno 1878 måske friste til let hovedrysten, men målt ud fra datidens boligstandard har kommunen med det nye, kollektivlignende fattighus tilbudt de forsørgelsestrængende medborgere nogle boligforhold, der ikke var dårligere, end hvad folk dengang i almindelighed levede under.

Og huset var opført solidt og godt og eksisterer den dag i dag - dog nu som privatbeboelse.

Historien om husmand Johan Bull fra Linde.

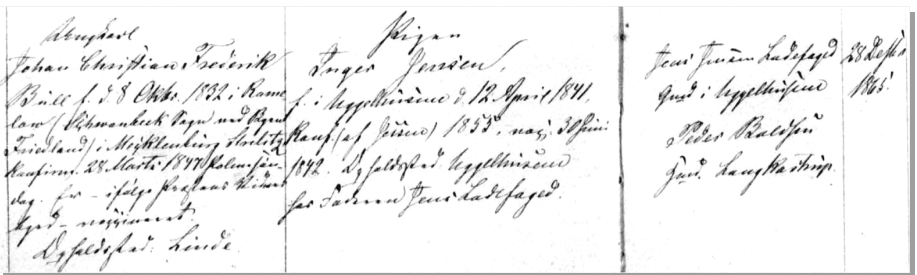
Kilde: Arkivmateriale samt slægtsforskning, skrevet af Jens Bomholt.

Historien om Johan Bull er for at belyse hans liv og levned på godt og ondt i perioden 1856 til 1884, samt datterens rejse til USA.

Johan Christian Frederik Bull og Carl Johan Ferdinand Hohn kommer til gårdmand Schuler i Linde i 1856 fra Meklenburg-Strelitz, Tyskland. I kirkebøgernes til- og afgangslister kan man følge hans færden. Alle-rede i 1857 rejser han fra gårdmand C. Schuler i Linde til en anden plads, nemlig til gårdmand Laus Thygesen i Jennum. Her arbejder Johan Bull på gården indtil man kan se i en folketælling (FT) 1860 at han nu befinder sig i Lindbjerg hos en gårdmand Frands Jensen. Året efter, i 1861, rejser han tilbage til Jennum, men det vides ikke hos hvem han arbejder.

Johan Bull har åbenbart efter sit ophold i Jennum, været en smut i Dronningborg, for det ses i tilgangslisten, at han i 1865 kommer tilbage til Linde og står nu anført som 'indsidder' - han bor til leje.

Inden årets udgang, nemlig den 28. dec. 1865 bliver han gift i Virring kirke til Inger Jensen, der er født og opvokset i Uggelhuse.

Herover ses indskrivelsen i Virring kirkebog, der står:

"Ungkarl Johan Christian Frederik Bull f. d. 8. oktober 1832 i Rame-low, Schwanbeck sogn, ved byen Friedland i Mecklenburg Strelitz. Konfirmeret 28. marts 1847 Palmesøndag. Er - ifølge Præstens vidnesbyrd - navngivet. Opholdssted: Linde."

"Pigen Inger Jensen f. i Uggelhusene d. 12. april 1841, Konfirmeret af Jessen 1855, vaccineret 30. juni 1842. Opholdssted: Uggelhusene hos faderen Jens Ladefoged".

Herunder ses Schwanbeck, 260 km øst for Hamburg og kun ca. 40 km fra grænsen til Polen.

Godt og vel et halvt års tid efter brylluppet underskriver Johan Bull skødet på den ejendom hvori han sidder til leje. I Nørhald-Galten Herredsfoged Skøde- og Panteprotokol 1865-1867 side 297 kan man læse:

”Underskrevne Jens Andersen, gårdmand i Linde, sælger og skøder herved til Johan Bull i henhold til foranstående købekontrakt den nævnte ejendom, som nu er udstykket med Indenrigsministeriets Approbation af 12. maj dette år, og ansat til hartkorn 2 Skp, 1½ Alb. Gammelskat 59 øre. Under matr.nr. 3e. Købesummen 200 Rigsdaler er berigtiget og den solgte parcel som køberen allerede har taget i besiddelse og bebygget, skal derfor herefter tilhøre ham med de samme rettigheder og påhæftelser hvormed jeg har været ejer deraf. Ifølge den prioritet og med ovennævnte udstykning stedfundne fordeling af tiendebyrder påhvilende den herved solgte parcel et Præstetiendevederlag af 1/2 skp. rug, 3/4 skp. byg, og 1 skp. havre. Det bemærkes, at der påhviler parcellen 1/6 bankhæftelse”.

Randers den 4. august 1866 Jens Andersen

Til Vitterlighed S. Ostenfeld og P. Chr. Alstrup

Imod dette skødes Tinglæsning findes der intet at erindre.

Randers Amtsstue den 4. august 1866, p.A.v. Hansen Stu”.

Alt ånder fred, og det ses i FT 1870 Linde, at Johan Bull bor i et hus. Dog må ét eller andet være hændt ham, for den 26. juli 1871 bestemtes det, at Johan Bull på Linde mark skulle flyttes til Randers sygehus og kommunen kautionerer for betalingen og i den anledning bliver amtet ansøgt om hjælp.

Senere, den 2. oktober, da Johan Bull stadig henligger på Randers sygehus havde han ytret ønske om at komme hjem, og der bliver forespurgt om han kan flyttes. I december bliver Johan Bull imidlertid bevilget 10 Rd for 1871.

1874 den 2. feb - Johan Bull forlangte fattighjælp, han blev bevilget foreløbig til maj, 3 skp Rug månedlig og overdroges Sognerådsmedlem Jens Pedersen at træffe Accord med møller Mads Pedersen, om at levere Rugen mod betaling af samme derfor.

1874 den 1 juni fremstod Johan Bull og forlangte Understøttelse, der bevilges ham 12 skp Rug til 1. sep. Samt 8 Rd til låns til at betale Rentepenge til juni Termin.

1875 den 7. juni bevilgedes han et lån på 26 kr. og der blev bevilget hjælp til rug i september.

1876 den 7. feb. forlangte Johan Bulls kone rug, og den 1. dec. blev der bevilget midlertidig hjælp.

1876 den 1. juni fremstod Johan Bull og forlangte rug, der blev bevilget ham 12 skp. som ekstrahjælp. Dernæst forlangte han 26 kroner som foreløbigt lån til at betale sine renter med, det blev bevilget.

1877 den 4. juni ansøger Johan Bull om et midlertidigt lån på 25 kr., som han blev forpligtet at tilbagebetale inden 1. november.

1877 den 6. august blev det vedtaget at bevilge Johan Bull 2 skp. rug foruden de tidligere 4 skp. til låns.

1878 den 3 juni blev det bevilget Johan Bull et midlertidigt lån på 25 kr. som efter løfte skulle betales tilbage i slutningen af oktober. Endvidere bevilgede man ham 5 skp. rug som midlertidig hjælp.

1879 den 7. april. Skrivelse fra Kultusministeren¹ af 17. februar d. Å. om anbringelse af den Husmands Dreng, Carl Christian Frederik Bull på Professor Kellers Institut for efter Ministeriets mening på Tvede-Linde Kommunes regning, blev oplyst til Efterretning. (Det Kellerske Institut, var en skole for Døvstumme, også opfattet som en Åndssvegeanstalt) (Drengen døde i 1882, den 4. september, 13 år gammel).

¹ *Kultusministerium 1848-1916 = efter 1916 Kirke- og Undervisningsministerium*

1879 den 28. maj. Da Johan Bull på Linde mark ikke ser sig i stand til selv at ernære Kone og 3 Børn, har han forlangt at komme under Fattigvæsenet, således at Kommunen overtager Ejendommen, svarer årligt renter af 1.300 kr. og besørger (forlanger) hans Ejendom drevet. Såfremt Amdsrådet giver sit samtykke hertil, indvilliger Sognerådet i disse Betingelser.

1879 den 4. august. I anledning af en Skrivelse af 27. juni 1879 fra Smed Poul Christian Andersen, Blendstrup, om at ville den af ham pådragne gæld til sine trende børns underhold hhv. 68 kr. og 48 kr. i alt 116 kr. vedtaget at meddele Smed Poul Chr. Andersen, at Sognerådet ikke kunne indlade sig på, at betale hans gæld. Det samme gælder et par Regningskrav på Johan Bull fra Gårdmand Søren Jensen Bjerregaard og Kjøbmand Albert Krag i Hald.

1880 den 3. februar. Johan Bull var mødt efter tilsigelse fra Sognerådet, for at Sognerådet kunne få sikkerhed for de betydelige Udgifter, som Johan Bull havde kostet Kommunen, foreslog Sognerådet Johan Bull, at tilskjøde huset med alt dets tilbehør ude og inde, til Kommunen. Da Johan Bull gjorde det til Betingelse, at han med Kone måtte forblive i Stedet indtil deres død, og Sognerådet ikke kunne gå ind på den betingelse, blev Johan Bull underrettet om, at Sognerådet nødsagedes til, at tage en Prioritet i stedet for, for de Omkostninger han og Familien hidtil har kostet Kommunen.

1880 den 2. august. Det blev vedtaget at tilstå Johan Bull 3 skp. Rug månedlig fra 1. august til 1. september 1881 og 10 kr. til Nyår.

1880 den 4. oktober. Det blev vedtaget at anskaffe 4000 Tørv til Johan Bull fra Gårdmand Søren Vestergaard af Neder Randrup, som har tilbudt at levere på Bulls bopæl for 6 kr. pr. tusinde.

1880 den 19. november. Fremlagt blev en Klage fra Fattiglem Johan Bull hvori han besværer sig over, at Sognerådet ikke vil yde tilstrækkelig Understøttelse til ham og Familiens Underhold. I anlednings-svar blev det vedtaget, at svare Johan Bull, siden Begyndelse af Året havde modtaget dels i Penge dels i andre Fornødenheder, foruden 6 Td. Rug, 14 kr. hvilket tilsammen udgør 216 kr.

Derudover har Kommunen betalt Renter og Afgifter samt Omkostningerne ved Husets drift som udgjør 276 kr. 63 øre, tilsammen 492 kr.

Hvis denne Understøttelse foruden Indtægt af Huset ikke måtte synes tilstrækkeligt, ser Sognerådet sig nødsaget til, at anmode om, at Huset bliver solgt og han bliver anbragt i Fattighuset og muligen bliver udsatte for at opnå bedre forhold.

Johan Bulls usømmelige, skæmmende og graverende Beskyldninger vil Sognerådet denne Gang lade gå upåttalt hen, men henstiller til, om han ikke fortjener en alvorlig Irettesættelse for hans grove, graverende Beskyldninger og usandfærdige Påstande mod Sognerådets enkelte Medlemmer.

SKJØDE - (fra opslag 510 i Skøde - og Panteprotokollen)

Underskrevne Husmand Johan Bull af Linde Mark sælger og skøder og aldeles overdrager herved til Tvede-Linde Kommune den mig tilhørende Ejendom på Linde Mark i Linde Sogn med Bygninger og tilhørende Jorder, stående for Hartkorn under:

Matrikel 3e i Linde: 0 Skp, 2Fjk, 1½ Alb, gammel Skat 1 kr. 12 øre.

Matrikel 25e i Linde: 0 Skp, 0 Fjk, 1 Alb, gammel Skat 10 øre.

Matrikel 12e i Linde: 0 Skp, 0 Fjk, ½ Alb, gammel Skat 12 øre.

Matrikel 17c i Linde: 0 Skp, 0 Fjk, ½ Alb, gammel Skat 12 øre.

I alt Hartkorn: 0 Skp, 2 Fjk, 3½ Alb, gammel Skat 1 kr 46 øre.

Og da Kjøberen, Tvede-Linde Kommune, har berigtiget Kjøbesummen der anslås til 2000 kr. dels ved Overtagelse til Forrentning fra 11. december Termin helt og til Indfrielse i sin Tid af den, Ejendommen påhvilende Pantegæld 1300 kr. til afdød Jægermester Folsack eller hans Bo og dels ved Likvidation i de mig til mit og Familiens Underhold ydede Forstærkninger, så skal det Solgte herefter tilhøre Kommunen, som dets lovlige Ejendom og med de samme Rettigheder og Byrder hvormed jeg hidtil selv har ejet det efter Skjøde på Matrikel 3e af Linde læst 9. august 1866, på Matrikel 25e af Linde læst 1. juli 1869 og på Matrikel 12e og 17c af Linde af 1. december 1873 læst 1. januar 1874, frit og hjemlet i øvrigt med købers retmæssige påtale, hvorved dog bemærkes at den på Ejendommen hvilende Bankhæftelse og på matrikel 17a hvorfra matr. 17c er udstykket, en Servitut som dog ikke berører den solgte Parcel, samt Kongelige Penge 975 kr.

Med hensyn til Forbruget at stemplet Papir bemærkes, at det solgtes ubehæftede Værdi andrager 4000 kr. og for det overskydende af Penge Værdi fyldestgjort derved at Sognerådet for Tvede-Linde Kommune har lovet at assistere mig for Kommunens Regning når sådant til mit og Familiens Underholdning måtte blive fornødent. (Om denne sidste passus rejstes der tvivl om, hvorvidt Kommunen overholdt dens ordlyd - se afskrift af overenskomst fra 18. januar 1884).

Linde den 29. April 1880, Johan Bull, m.f.p. (med ført pen).

Til Vitterlighed: R. Pedersen, Søren Skjødt.

Læst Nørhald m. fl. Herreders Ret den 20. Maj 1880.

OVERENSKOMST

Ved Skjøde læst 20. Maj 1880 har underskrevne Johan Bull af Linde overdraget til Tvede-Linde Kommune min Ejendom Matr.nr. 3e, 25c, 12e, og 17c, i Linde med Bygninger for 2000 kr. Da der er opstået uenighed mellem mig og Kommunen og Forståelse af en Bestemmelse i Skjødet sålydende "Med Hensyn til Forbruget af Stemplet Papir bemærkes, at det solgtes ubehæftede Værdi andrager 4000 kr. og at jeg for det overskydende af denne Værdi fyldestgjort derved, at Sognerådet for Tvede-Linde Kommune har lovet at assistere mig for Kommunens Regning, når sådant til mit og Familiens Underholdning måtte blive fornødent". Har jeg med Sognerådet indgået følgende Overenskomst.

1. Jeg forpligter mig herved til den 1. April 1884 at fraflytte den solgte Ejendom og frafalder ethvert Krav på, efter den tid, at bebo og benytte samme, ligesom jeg tilstår, at jeg fra 1. April 1884 ikke har nogen som helst Rettighed til eller i Ejendommen.

2. Sognerådet forpligter Kommunen til at yde Johan Bull og Hustru deres Livstid årligt til deres Underhold et Pengebeløb stort 200 Kr. gjentager To Hundrede Kroner og 6 Tdr Rug in Natura i gode sunde Varer hvilke Ydelser erlægges forud for 1 Måned ad Gangen med 1/12 den 1. hver Måned, og første Gang den 1. April 1884. Når Johan Bull eller Hustru dør, afgår, såfremt alle deres fælles Børn på den tid er Konfirmerede, 50 Kr. og 2 Tdr Rug årligt, så at der i dette tilfælde kun ydes til den længstlevende 150 Kr. og 4 Tdr Rug årligt. Er alle Børn ikke Konfirmerede ved den Førstafdødes død, og den længstlevende oppebærer altså fremdeles 200 Kr. og 6 Tdr Rug årligt, men når alle deres Børn ere Konfirmerede, afgår som ovenfor anført 50 Kr. og 2 Tdr Rug årligt.

3. De omhandlende Ydelser ere at betragte som Aftægtsydelser og ikke som Fattighjælp til Johan Bull og Hustru. Kommunen er ikke pligtig til at yde andre Aftægtspræstationer end de nævnte, og skulle Bull og Hustru eller en af dem komme til at trænge til yderlige Hjælp, kan denne kun fordres af Kommunen, såfremt de almindelige Betingelser for at få Fattigunderstøttelse ere tilstede. Hvad der således måtte ydes Bull og Hustru eller en af dem, udover ovenfor omhandlende årlige Ydelser, bliver i enhver Henseende at betragte som Fattighjælp.

4. Nærværende Overenskomst er kun bindende for Tvede-Linde Kommune når den er Approberet af Amdsrådet. At således er indgået mellem mig Johan Bull på den ene Side og Tvede-Linde Sogneråd på Kommunens Vegne på den anden Side, bekræfter vi med vore Underskrifter idet der endnu tilføjes, at det ovennævnte Korn in natura ikke kan fordres leveret i længere Afstand fra Tvede By end 2 Mil. Det bemærkes forinden Underskriften at de ovennævnte Ydelser i Penge og Rug skulle leveres, ikke månedsvi, men kvartalsvi og således at 1/4 del leveres første Gang forud for et kvart År den 1. April førstkomende og fremdeles forud for et kvart År ad Gangen den 1. i hvert Kvartal.

Randers den 19. Januar 1884, Johan Bull mfP (med ført Pen) ved Hurlansen.

Til vitterlighed om Johan Bulls Underskrift og lagttagelse. Hurlansen, Jens Mogensen, P.C. Jeberg, Anders Johnsen, Jens Simonsen, Sognerådsformand Jens Sørensen, Rasmus Yde, Niels Jensen Skydt.

Accepteret i Amdsrådets Møde, Randers den 15. Marts 1884, Rounø.

1881 den 2. Februar - i Anledning af Amdsresolution af 7. december 1880 hvorefter Sognerådet fremover er pligtig til at lade Johan Bull blive ved Huset og assistere ham, når sådant til ham og Familiens Underhold er fornødent, vedtages det atter at tilskrive Amtet, at da Johan Bull vedblivende er sygelig og udygtig til Arbejde, om det ikke måtte tillades at bortleje Jorden og i stedet for yde ham det fornødne ophold.

1881 den 4. April. Fremlagt blev Amtets Skrivelse af 15. Marts, hvorefter det tillades at sælge Johan Bulls Hus imod at Overskuddet efter at Kreditforeningen og Fradraget for Kommunen er dækkede, tilfaldt Johan Bull og for så vidt Kommunen intet kunne godtgøre sin Berettigelse. I Anledning heraf vedtages at overtage Huset til Salg og forinden lade Jordlodden drive af Søren Svendsen for 100 kr., såfremt salget af Huset ikke finder sted inden Årets Udgang, det overdrages Søren Skjødt og Chr. Mogensen at Aftale det fornødne med Søren Svendsen. Det blev vedtaget at lade Murer N. Klit reparere Huset.

1881 den 7. Juni. I Anledning af at Begjering fra Johan Bull om, at erholde et Tillæg af 1 kr. månedlig, vedtoges det at Sognerådet måtte anse den Understøttelse han nyder for tilstrækkelig.

Det blev vedtaget, at ansøge hos Amtsrådet, at 2 Taxationsmænd udtoges til at vurdere Værdien af Johan Bulls Hus.

1881 den 3. oktober. I Anledning af, at Johan Bull har tilstrækkelig Arbejdsfortjeneste til at forsørge sin Familie, vedtog Sognerådet fra 1. november at lade også den som hidtil ydede Understøttelse af Korn og Penge hvormed Sognerådet at vedblive at afholde Omkostningerne ved at Jordloddens drift og Forrentningen af den i Huset Indestående Kapital.

1882 den 6. Februar. Johan Bull tilstedes 4 kr. for Februar og Marts. Efter den tid skulle han undersøges af Lægen og erholde Attest om hans Sundhedstilstand.

1882 den 4. August. I Anledning af at Almissemænd Johan Bull har søgt Sognerådet på Grund af, at han mener det præsterede Arbejde på Jordlodden var dårligt, blev det vedtaget at ansøge Amtet om fri Proces, eller i al Fald at Omkostningerne måtte udredes af Kommunens Kasse. Det overdrages R. Yde at udføre Tækningen af Huset.

1882 den 3. Oktober. Det blev vedtaget at påligne 8 Traver (1 trave = 20 neg) Tagrør pr Hartkorn til tækning af Johan Bulls Hus.

1883 den 2. April. Det vedtoges at yde Johan Bull 3 Skp Rug om måneden. Johan Bulls Arbejde blev overladt til Søren Svendsen for 100 kr. om Året. (Arbejdet med drift af jordlodden)

1883 den 6. August. Det overdrages til Anders Nielsen, Linde, at besørge (udføre) Johan Bulls Korn høstet.

1883 den 17. August bliver Johan Bull og hustruen Inger forældre til en lille pige, som bliver døbt i Linde kirke og får navnene: Ida Sofie Mine Karoline Kristiane Frederikke Bull.

1884 inden 1. april fraflytter Johan Bull og familien huset på Linde mark. Herefter er han og familien at se som tilflyttere til Hem sogn. De bosætter sig i Skrødstrup og Johan Bull står opført som indsider i et hus.

1886 ses i Hem Kirkebog, at Johan Christian Frederik Bull er død i Skrødstrup, den 15. august - bare 53 år. Han begravnes i Hem den 22. august 1886.

Folketælling 1890 Skrødstrup i Hem sogn, står Inger Jensen nu som enke og alene med en lille datter.

Folketælling 1907 Skrødstrup i Hem sogn står, at enken Inger Jensen får tildelt fattighjælp.

Iflg. Politiets Registerblade er datteren Ida i København i 1903-04 hvor hun ernærer sig som Syerske. Hun rejser hjem til sin mor i Skrødstrup den 18. februar 1904.

Ida har stor udlængsel og rejser fra Randers til USA i 1908. Hun sender brev til Tvede-Linde Kommune med anmodning, om hjælp til at moderen kan rejse over til hende. Hun bor i Grover, Wyoming.

1909 den 9. juli. Johan Bulls enke i Randers, ønsker at rejse til sin Datter Ida i Amerika og ansøger i den Anledning om Rejsepenge til et Beløb af 5 á 600 kr. Datteren Ida lover i et Brev af 7. juni 1909 at modtage og forsørge Moderen, når hun kommer derover. Det vedtages at spørge, om Amtet har noget at indvende mod Bevillingen af et sådant beløb. (Det fremgår ikke af Protokollen om beløbet blev bevilliget - ej heller om Inger Jensen rejste til Amerika).

Sønnen, Johan Christian Frederik Bull, kommer i købmandslære i Mariager hos David Petrus Gassum. Johan blev gift 1896 med Ane Kirstine Ejlersen Bugge fra Alstrup. Ved FT 1901 er han Boelsmand i True og i FT 1916 er han Sadelmager i Hobro. Man kan se i de næste folketællinger, at Johan forbliver at være sadelmager til efter 1930.

For god ordens skyld, skal det lige nævnes, at Johan og Inger Bull blev forældre til 6 børn; Carl Christian 1856-1869 død 13 år ... Frederik 1867-1867 død 0 år ... Carl Christian Frederik 1869-1882 død 13 år ... Johan Christian Frederik 1872-1939 død 67 år ... Ida Sofie Mine Frederikke 1876-1882 død 6 år ...

Ida Sofie Mine Karoline Kristiane Frederikke 1883-1965 død 82 år i Utah, USA.

Ifølge "Mormon Migration" står Ida Bull opført på passagerlisten på skibet "Kensington", der sejler fra Liverpool 30. april 1908 til Montréal i Canada, ankomstdato ikke nævnt. Hun er da 24 år og hendes destination er Grover i Wyoming. Det ses også, at hun rejser sammen med en del missionærer, både fra England og Skandinavien.

Det var almindeligt at Mormon-missionærerne havde møder i de større byer. Der har sikkert været møde i Randers og Ida er blevet lovet en økonomisk hjælp til rejsen og til hendes første ophold.

I Grover har hun givetvis truffet sin kommende mand. De bliver gift 14. juni 1912 og bosætter sig i byen. Idas mand Alvin er tilknyttet Mormonkirken i Montpelier, Idaho som fungerende præst. Efterfølgende flytter de til Ogden, lidt udenfor Mormonernes hovedsæde i Utah. I ægteskabet bliver Ida og Alvin forældre til 6 børn.

Men, ved folketællingen 1930 i Murray City, Utah, ses det, at Alvin og Ida er blevet skilt og Ida (46 år) står opført alene med de 6 børn. Børnene er hhv. 14, 13, 11, 9, 7 og 2½ år.

Ida Bull gift Welchman, dør den 17. dec. 1965 i Ogden, Utah, begravnes den 21. dec. i Logan, ca. 50 km nordøst for Ogden.

Inger Bull og datteren Ida Bull.

MORMON MIGRATION

kensington

Advanced Search

ask to search

Liverpool to Montreal 30 Apr 1908

Bull, Ida

Ida Bull travelled from Liverpool to Montreal 30 Apr 1908. Read about the voyage.

Age:	24
Shipping Point:	Salt Lake
Destination:	Grover Wyo
Gender:	F
Birth Name:	Ida
Maiden Name:	B
Origin:	Danish, Scand
Origin From:	Nationality, From What Mission
Passenger Type:	Scandinavian

Øvrigt: Idas optegnelse i "Mormon Migration" samt data fra "Kensington" passager-liste 30. april 1908 og liste over Mormon-missionærerene.

Liverpool to Montreal 30 Apr 1908

British Mission Manuscript History Voyage Entry

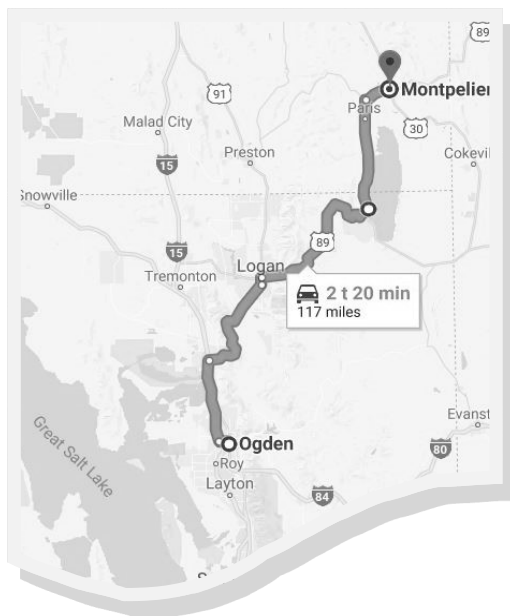
Notes: [Voyage information has a line through it]

"Thursday, Apr. 30 . . . Departures - - The following missionaries sailed for home to-day per s.s. 'Kensington': From Great Britain - - William T Hadley, Samuel Ward, William Lester. From Scandinavia - - Nicolai C Miller, Louis C Jensen, John A Olsen. With the company were forty-nine emigrants, in charge of Elder William Lester, Elders John A Olsen and Louis C Jensen being his assistants. (Mill.Star, 70:263)." [BNMH, 1908]. (source abbreviations)

Ida Bulls første hjem sammen med Alvin er i Montpelier, Idaho.

Fra Montpelier i Idaho, til Ogden i Utah, er der ca. 2½ times kørsel.

Ida Bull med ægtemanden Alvin Welchman, som var tilknyttet Mormonkirken i Montpelier, Idaho.

Mormonkirken i Montpelier, Idaho som den ser ud i dag.

Ida Bull Welchmans sidste hvilested, er på kirkegården i Logan, Utah.

Født 17. aug. 1883 i Linde, Danmark.

Død 9. dec. 1965 i Ogden, Utah, USA.

Flytning fra Tvede til Gjerlev

Skrevet af Jenny Hedegård Brint-Nielsen og Karin Greve Brøndberg

Da vi i efteråret 2017 begyndte at indse, at en flytning fra de kendte, trygge omgivelser i Tvede ("frivillig tvang"), indenfor den nærmeste fremtid var en realitet, kastede vi et blik rundt i lokalerne og tænkte - "hold da op, hvor er der mange ting og sager alle vegne, hvordan skal det da gå?"

Vi fik tilbudt lokaler på den gamle skole i Gjerlev, men vi tænkte alligevel "vi véd, hvad vi har, men ikke hvad vi får" - ikke mindst set ud fra en økonomisk betragtning. Vores arkivleder Henning, deltog i utallige møder med kommunen, der blev diskuteret om og om igen. Henning lavede flotte plantegninger og måtte ændre dem igen og igen. I fantasien blev der placeret skriveborde, hylder, reoler mm., så det så hensigtsmæssigt ud.

Efterhånden begyndte det hele, at tage facon og det så ikke så ringe ud endda. Men der manglede penge, så der skulle søges fonde, i øvrigt et stort arbejde - spørg Henning. Men vi fik dét vi ønskede.

Længe syntes vi, at der var lang tid til flytningen, men pludselig en dag, stod vi der med en masse flyttekasser. Og det endte med at blive til ca. 300 fyldte kasser, samt alt det løse, herimellem alle de gamle, skrøbelige, mørnede aviser helt tilbage fra sidst i 1800-tallet.

Flytningen blev også en mulighed for at sortere i depoterne, uden at vi dog er kommet til bunds. Finn Maul og Herman Andersen var "depotbestyrere" i nogle uger og Herman blev i en periode et meget kendt ansigt på Genbrugspladsen med sin trailer med affald.

Så oprandt dagen, 2 flyttebiler i 2 dage, plus frivillige tog fat og så var der ryddet i Tvede. Efterfølgende kom vi til "rodet" i Gjerlev, men ved fælles hjælp også fra ægtefæller, var vi pludselig klar til indvielse af Aktivitetshuset i Gjerlev, den 26. maj 2018.

Vi har jo været så heldige, at Henning udover at være formand og arkivleder også er handy-mand, IT-mand, flyttemand, altmuligmand og "omsorgsmand". Tak for lån af ham, Ulla.

Alle er meget glade for vore fine, lyse lokaler og føler egentlig, at vi har fået mere plads, selvom det ikke er tilfældet. Lyshøj Mølle har fået nogle effekter, som er mere egnede hos dem, da vi jo ikke er et museum.

Vi er også glade for, at have fået flere besøgende, som søger oplysninger og/eller medbringer arkivmateriale, der måske ellers ville være gået tabt.
Jenny og Karin.

Fotos fra flytningen

Nyt, nyt, nyt.

Endelig, efter lang tid, og efter vor egen mening også FOR lang tid, er vi nu endelig kommet så langt, at vi kan begynde, at fungere som arkiv igen. Vi beklager den lange ventetid, men vi vil nu igen tage fat på, at betjene vore brugere. Det betyder også, at vi fra torsdag d. 28. juni igen har normale åbningstider, hvor det er muligt at besøge os, i vore nye lokaler på adressen:

Tønagervej 13, 8983 Gjerlev J.

... for 100 år siden "Den Spanske Syge" 1918-1920

Kilde: emu.dk - JP/Hans Trier - skrevet af Alis Skjødt Nielsen

Influenzaen fra januar 1918 til december 1920 var en usædvanligt dødbringende influenzapandemi, den første af de to pandemier, som involverede H1N1 influenzavirus. Omkring 500 millioner mennesker i hele verden blev smittet, herunder også folk på fjerntliggende øer i Stillehavet og Arktis, og dræbte 50-100 mio., hvilket svarer til 3-5 % af verdens befolkning. Det gør den til en af de mest dødelige naturkatastrofer i menneskehedens historie.

De fleste influenzaudbrud dræber fortrinsvis børn, ældre og patienter, der allerede er svækkede.

Men den spanske syge dræbte overvejende raske unge voksne i 20-40 års alderen. Moderne forskning, har på baggrund af virus taget fra ligene af frosne ofre konkluderet, at virusset dræber pga. en overreaktion af kroppens immunsystem.

For at opretholde moralen undertrykte censuren tidligt rapporter om sygdom og dødelighed i Tyskland, Storbritannien, Frankrig og USA, mens pressen frit kunne rapportere om epidemiens virkninger i det neutrale Spanien (såsom kong Alfonso 13.'s alvorlige sygdom), hvilket skabte et falsk indtryk af Spanien, som særligt hårdt ramt - derfor kom pandemien til at hedde 'den spanske syge'.

Der har været en del teorier om, hvor sygdommen kom fra. I 1918 blev der konstateret influenza i en militær forlægning i Étales i Frankrig. Nogle forskere er af den opfattelse, at sygdommen kom fra Det fjerne Østen.

Under 1. Verdenskrig blev 96.000 kinesiske arbejdere mobiliseret til at arbejde bag de britiske og franske linjer på Vestfronten, og de kan have haft sygdommen med sig. En anden teori går ud på, at virussen sandsynligvis var kommet fra Kina, muterede i USA nær Boston, og bredte sig til Brest i Frankrig og til Europas slagmarker. Europa og verden med de allierede soldater og sømænd som de vigtigste sprede.

Soldaternes tætte indkvartering og de massive troppebevægelser under krigen fik pandemien til at udvikle sig hurtigt, og fremskyndede formodentlig både overførsel og sygdommens mutation. Krigen kan også have øget virussens dødelighed. Nogle mener, at soldaternes immunforsvar blev svækket af fejlernæring og de belastninger, de var udsat for i kamp.

En stor faktor i influenzaens verdensomspændende forekomst var øget rejseaktivitet. Moderne transportsystemer gjorde det lettere for soldater, sømænd og civile rejsende at sprede sygdommen.

I USA blev sygdommen først observeret i Haskell County, Kansas i januar 1918, hvilket fik den lokale læge Loring Miner til at advare USA's sundhedsmyndigheder. Den 4. marts 1918 blev kompagnikokken Albert Gitchell sygemeldt på Fort Riley, Kansas. Ved middagstid den 11. marts 1918 var over 100 soldater på hospitalet. Inden få dage var 522 mænd i lejren sygemeldt. Den 11. marts 1918 havde viraussen nået Queens, New York.

I august 1918 optrådte en mere ondartet stamme samtidigt i Brest i Frankrig, i Freetown, Sierra Leone og i USA i Boston, Massachusetts. De allierede begyndte at kalde sygdommen den spanske syge, primært fordi pandemien fik større pressebevågenhed, efter at den flyttede fra Frankrig til Spanien i november 1918 og derfor blev mere åbent omtalt. Da omkring en tredjedel af verdens befolkning var smittet, betyder denne andel, at 3-6 % af hele verdens befolkning døde. Influenzaen kan have dræbt så mange som 25 millioner mennesker i de første 25 uger, den hærgede. Ældre skøn siger, at den dræbte 40-50 mio. mens de nuværende skøn siger 50-100 mio. mennesker på verdensplan døde af sygdommen.

Sygdommen dræbte overalt på kloden. Så mange som 17 mio. døde i Indien, omkring 5 % af befolkningen. Dødstallet i Indiens britisk-regerede distrikter alene var næsten 14 mio. I Japan var 23 millioner mennesker berørt og 390.000 døde. I Indonesien, antages 1,5 mio. at være døde ud af 30 millioner indbyggere. På Tahiti døde 14 % af befolkningen på under to måneder. I USA blev omkring 28 % af befolkningen ramt, og 500.000 til 675.000 døde og indianske stammer var særlig hårdt ramt. I Canada døde 50.000. I Brasilien døde 300.000, herunder præsident Rodrigues Alves. I Storbritannien døde 250.000, i Frankrig mere end 400.000. I Danmark døde mere end 15.000.

Danmark var, som andre lande, også hårdt ramt af Den spanske syge.

Rigtig mange familier undgik ikke dødsfald og i mange familier var der endog flere som døde.

Her ses sygeplejere hente en afdød.

En observatør skrev: "En af de mest slående komplikationer var blødning fra slimhinder, især fra næse, mave og tarm. Blødning fra ørerne og punktfornede blødninger i huden forekom også."

De fleste af dødsfaldene skyldtes lungebetændelse, en sekundær infektion forårsaget af influenza, men virussen dræbte også patienterne direkte med massive blødninger og bylder i lungerne.

Den anden bølge af pandemien var langt farligere end den første, som lignede de typiske influenzaepidemier. De mest udsatte var de syge og ældre, mens de yngre, sundere mennesker kom sig hurtigt.

Men i august, hvor den anden bølge begyndte i Frankrig, Sierra Leone og USA, havde virussen muteret sig til en langt mere alvorlig form. Dette er blevet tilskrevet omstændighederne i Første Verdenskrig.

I det civile liv begunstiger naturlig udvælgelse en mild stamme. De meget syge bliver hjemme, og de mildt syge fortsætter med deres liv og spreder fortrinsvis en mild udgave af sygdommen.

I skyttegravene var den naturlige udvælgelse vendt om. Soldater med en mild stamme opholdt sig, hvor de var, mens de alvorligt syge blev sendt på overfyldte tog til overfyldte felthospitaler, hvor de spredte den dødbringende virus.

Den anden bølge begyndte, og influenzaen blev hurtigt spredt rundt om i verden igen.

Her ses soldater i Fort Riley, Kansas, indlagt med den spanske influenza på en hospitalsafdeling på Camp Funston.

De seneste 25 år har man forsket intensivt i, hvordan pandemier af den spanske syges kaliber opstår og bekæmpes. Hvilken betydning fik den spanske syge for eftertiden? Den var en til dels ukendt dræber af et format, som man ikke havde set herhjemme i århundreder. Alligevel fik epidemien ikke nogen stor plads i historiebøgerne. Selv da den kulminerede i efteråret 1918 havde den svært ved at fortrænge nyheder, om revolutionære optøjer og verdenskrig fra avisernes forsider.

Det, der fyldte mest, var de hundreder af dødsannoncer for ganske unge mennesker. Men den satte sig varige spor. Den høje dødelighed blandt forsørgere betød, at mange børn måtte opfostres andre steder. Familier fik ødelagt deres økonomi og måtte måske afhænde deres forretning eller gå på fattiggården. Mange blev ramt af svære sorgreaktioner og depression.

Efter epidemien observerede lægerne langvarig fysisk svækkelse hos mange overlevende, men det har været svært, at dokumentere langtidseffekterne ved nutidige opgørelser.

Øjenvidner, der har berettet om den spanske syge flere årtier senere, husker med taknemlighed den store indsats fra de mange frivillige, der – med eller uden betaling og på trods af risikoen for selv at blive smittet – meldte sig for at hjælpe. De fungerede som sygeplejere, hjemmehjælper, chauffører og madlavere. Organisationer som Frelsens Hær og Røde Kors udførte et uvurderligt arbejde. Mange familiemedlemmer, naboer og venner ydede utrætteligt omsorg for de syge og passede husdyr på gårdene m.m.

Øjenvidnerne husker også de mange dødsfald, ligtogene, kirkeklokernes kimen til begravelse og den store frygt for at blive smittet. Nogle beretter, at der lagde sig en dyne af angst over landet, og at der kom større afstand mellem folk. Andre mente, at det var selve angsten, der gjorde folk modtagelige og syge, hvorfor den skulle bekæmpes.

Den spanske syge betød lidt mindre tro på videnskaben. Den kan nok have bidraget til den epoke efter verdenskrigen, som nogle forfattere har kaldt angstens tidsalder. Efterkommere af mange familier, der blev hårdt ramt for 100 år siden, bærer fortsat på overleverede minder om den skrækkelige svøbe, der kunne knuse alle fremtidsudsigter på kort tid.

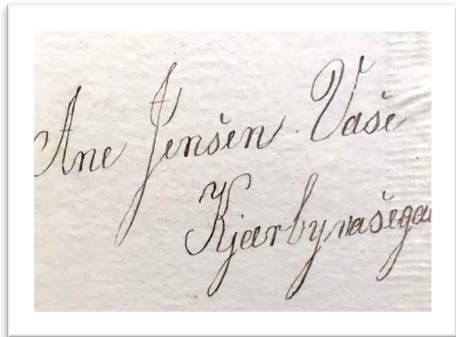
Gamle bøger og slægters gang.

Kilde: Arkivmateriale, samt slægtsforskning - af Alis Skjødt Nielsen

I forbindelse med arkivets flytning fra Tvede til Gjerlev, har vi været nødt til at rydde op og sortere. Hvad er arkivalier til et lokalarkiv og hvad er museumsgenstande. Vi har gennem alle de år arkivet har eksisteret, fået indleveret salmebøger, gamle og nye testamente og mange bibler.

Disse gamle bøger er ikke arkivmateriale, men hører til på museer, men ingen museer er interesseret for de har allerede, så derfor har vi givet nogle af bøgerne bort til genbrug. Vi har også forsøgt via facebook, at give bøger med indskrift tilbage til efterkommere, men uden held.

De bøger, hvor ejerens eller giverens navn og årstal er skrevet i bogen lagde vi i en kasse til senere gennemsyn. Og blandt de bøger, var der en 15x10x2 cm sort "Nye Testamente" fra 1886 og indskriften lød: Ane Jensen Vase, Kærby Vasegaard.

Ane Jensen Vase

fra Kærby Vasegaard.

"Nye Testamente" fra 1886

Da Ane Jensen Vase er i min slægt, godt nok ad snørklede veje, men alligevel, ja så **måtte** jeg fortælle historien om Ane Jensen Vase. Den lyder (i et oprigtigt forsøg på at gøre en lang historie kort) som følger:

Mine tipoldeforældre, Anders Espensen (1788-1854) og Mariane Christensdatter (1809-1880) blev gift 24. oktober 1834 i Kærby.

De bliver forældre til 5 børn - 4 piger og 1 dreng.

Den 3.-fødte, pigen Ane Andersdatter f. 1840 i Kærby, bliver den 13. marts 1869 gift med Jens Sørensen Vase, fra Kærby Vasegård, der ligger på nordsiden af Kastbjerg å, som skiller Kærby og Kærbybro.

Ane Andersdatter og Jens Sørensen Vase får en søn i 1871 og to år efter dør Ane, bare 33½ år!

Jens S. Vase står nu alene med en lille dreng, Søren på 2 år. Jens gifter sig igen den 3. oktober 1874 med Lise Drachmann fra Gimming.

Jens Sørensen Vase og Lise Drachmann bliver forældre til deres første fælles barn den 17. juni 1876, og pigen bliver døbt i Hem kirke og får navnet; **Ane Jensen Vase** opkaldt efter Jens' første hustru.

Da Ane Jensen Vase er 23 år, bliver hun gift i Tvede kirke til Søren Christian Simonsen, som er barnefødt i Tvede i 1877. Ulykkeligvis når det unge par kun, at være gift i 8 mdr. - Søren Christian Simonsen dør, den 18. maj 1900 - bare 30 år!

Ane er knap 24 år og nu enke efter gårdejer og sognefoged Søren Christian Simonsen. Ane arver gården efter Søren. Der var ingen børn i ægteskabet.

Formentlig må Ane Jensen Vase have hjælp til pasning af gården og dens bedrift og Peder Knudsen Pedersen fra Esserbæk sogn, øst for Randers, bliver den hjælp, som hun har stor behov for.

De kommer godt ud ad med hinanden og beslutter, at gifte sig den 5. oktober 1901 i Tvede kirke. De får herefter to børn, Jens Anker i 1902 og Ellen Elisabeth i 1903.

Men, men, heller ikke denne gang varer lykken ved for stakkels Ane.

Hendes mand, Peder Knudsen Pedersen, dør fra hende og to små børn, den 5. august 1907.

Atter en gang står hun alene med gården, og de to små børn, Jens Anker på 5 år og Ellen Elisabeth på 4 år.

Igen må Ane Jensen Vase ty til en gårdbestyrer, for at få den fornødne hjælp til gården og dens bedrift. Måske har der været flere gårdbestyrer, og der skal gå hele 8 år før end Ane Jensen Vase gifter sig igen. Det bliver med Mathias Mathiasen fra Linde sogn, og brylluppet står i Tvede kirke den 25. november 1915. Efterfølgende får de to børn sammen, Inga i 1917 og Maria i 1919.

Lykken varer ved denne gang; Ane Jensen Vase og Mathias Mathiasen lever lykkeligt sammen. De opnår dog ikke Guldbryllup, men ægteskabet varer i 34 år, indtil 4. juledag, den 28. december 1949, da dør Mathias Mathiasen og bliver begravet på Linde kirkegård.

Atter er Ane Jensen Vase - eller Ane Mathiasen - alene. Hun har lagt tre ægtemænd i graven og hun lever endnu i 10 år. Men juleaften - 24. december 1959 - er hendes tid kommet og Ane dør 83½ år.

En stærk kvinde, som måtte kæmpe sine kampe gennem livet. Mæt af dage fik hun fred, og blev begravet på Linde kirkegård ved siden af sin mand, Mathias Mathiasen.

Mathias Mathiasen og Ane (Jensen Vase) Mathiasen

Linde Kirkegård

Formandens beretning 2018

v. Henning Rasmussen

Starten af denne periode har i høj grad været præget af de fortsatte forberedelser til en flytning af arkivet til vor nye adresse i Gjerlev. Igen har der være en del møder, dels om det praktiske, hvad skulle laves om, hvordan kunne vi tænke os indretningen skulle være osv. En ret stor udfordring har været økonomien, der fra start af ikke så ud til at kunne nå sammen, fordi midlerne der var afsat fra Kommunens side, ikke så ud til at række.

Derfor var det meget glædeligt, at vi medio december 2017 modtog meddelelsen om, at vor ansøgninger til SLA/Velux Fonden og Gjerlev-Enslev sparekasses Fond blev imødekommet. Nu så økonomien så ud til at være på plads, og der var "kun" det praktiske tilbage. Det var nu også ganske meget, - kom til at tage temmelig lang tid, ikke blot forberedelsen, men også udførelsen af den store opgave. Betød også lukning af arkivet i en periode.

Vi valgte at lukke arkivet lige før påske, 15. marts var sidste dag vi havde åbent i Tvede.

Så stod det ellers på oprydning og nedpakning af arkivets mange arkivalier i flyttekasser, - vi endte med at have ca. 300! Det er ganske mange, og de skal jo også tømmes igen og indholdet stilles på rette plads.

Planen var, at flytningen skulle ske ca. 1. april, så det styrede vi efter, men det viste sig, som så ofte før, at dette ikke kunne holde og det blev noget senere, nemlig omkring 1. maj.

Tiden blev brugt til at gøre det hele så klar som muligt, inden flytningen. Det blev så mandag d. 7. maj om morgenen at flytte-bilerne ankom og så gik man ellers i gang. Det blev også tirsdag inden det hele var flyttet. Der var 4 læs i alt, de mange flyttekasser, kontormøblerne plus det løse.

Heldigvis havde vi brugt noget af den mellemliggende tid til selv at flytte og stille de fleste af vore reoler op hvor de skulle være, og det viste sig at være en god ide, det gjorde det hele lidt nemmere på flyttedagen.

Vi var nu så langt, at vi glædede os til at komme rigtigt i gang igen dvs. genåbne arkivet, så vi kunne komme i gang med at registrere og tage hånd om de henvendelser vi får, men det skulle også vise sig at tage længere tid end vi havde regnet med.

Vi manglede nemlig en afgørende, vigtig detalje: nemlig en internetforbindelse, uden den kan vi ikke gøre så meget.

Vi brugte så i stedet tiden på at få bragt yderligere orden i flytterodet, der selvfølgelig var efter så stor en omvæltning.

Endelig: torsdag d. 21. juni blev forbindelsen etableret, og vi startede med at finde ud af, om det hele nu ville virke, eller der ville være yderlige forhindringer, der skulle overvindes?

Der var visse begyndervanskeligheder. Vi oplevede i den følgende tid et par torsdage helt uden internet, og flytning af det gamle telefonnummer til den nye udbyder, gik også galt et eller andet sted og endte med at vi fik et helt andet nummer! Det ville nemlig være både bøvlet og koste penge, at få det gamle nummer genåbnet, og hvor lang tid ville det så vare?

Derfor blev løsningen et nyt nummer, som vi skønnede ville være den hurtigste måde at få en telefonlinje på igen.

Det var så klar til brug 14. august.

Vi tror og håber nu, at startvanskelighederne er overstået, og vi nu igen, efter lang tid kan arbejde mere normalt på arkivet. Det positive er, at man lærer lidt hver gang noget går galt. Som om alt dette ikke var nok, blev vi med kort varsel nødsaget til at flytte hjemmesiden, fordi serveren den, var hostet på blev nedlagt. Det blev klaret, men betød også en ny, mere retvisende adresse som er:

<https://www.noerhaldegnsarkiv.dk>

Som man måske vil kunne forstå, har det været et temmelig turbulent år, med store forandringer, men nu ser vi fremad og håber næste år bliver et mere "normalt" år, og ser også frem til et godt samarbejde med de øvrige brugere af huset, vi nu bor i. Det skulle gerne blive til gavn og glæde for rigtig mange.

Til at styre aktiviteterne i huset, er der dannet en venneforening, som arkivet nu er medlem af. Denne forening ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer, valgt af foreningens repræsentantskab.

Til slut en stor tak til bestyrelse og frivillige, der alle har ydet en stor indsats, for at få det hele til at køre, også "overarbejde" har der været en del af, men ingen har brokket sig over udfordringerne, som der har været rigtig mange af.

Her til allersidst, også en tak til jer medlemmer, for at støtte op om arkivet med jeres medlemskab, håber det fortsætter.

Regnskab 1/10-2017 - 30/09-2018

	indtægter	udgifter
kontant	1.330,00	
bank indestående	16.096,07	
saldo 01 okt 2017	17.426,07	
kontingent & gaver	21.005,75	
salg af foto-kopier og bøger	2.363,55	
Tilskud fra kommunen, egenbetaling & Fonde	83.725,75	
Renter	3,33	
Generalforsamling & foredrag		3.819,40
Arsskrift & porto		4.889,00
Drift & diverse		21.427,57
Kursus & kørsel		4.278,00
Materiel & Kontorartikler		69.476,91
Abonnementer & SLA		4.104,00
	124.524,45	107.994,88
kontant	987,00	
bank indestående	15.512,57	
saldo 30 sep 2018		
	124.524,45	16.499,57
		124.494,45

Regnskabet er revideret d. 7. oktober. 2018

af:

Bent Althiesen

Herluf Skjold

